

Ужгородський національний університет

Елітарні культури Центрально-Східної Європи

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	1
Обсяг дисципліни у кредитах	3,5
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра археології, етнології та культурології
Інформаційне забезпечення	Мультимедійний проєктор для презентацій, ноутбук.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Екзамен

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу – дати докторантам адекватне актуальному стану наукових досліджень уявлення про еліти та елітарні культури Центрально – Східної Європи в середньовічну та ранньомодерну добу. Познайомити слухачів курсу з основними структурними складовими елітарних культур, їх вартостями, концепціями та практиками, етапами та тенденціями їх трансформації, впливами на історичні, економічні та соціальні процеси, що відбувалися в регіоні і згаданий період.

Завдання курсу: на основі актуальних наукових праць провідних істориків проаналізувати методологічні підходи до вивчення елітарної культури; поглибити навички самостійної роботи з джерельним матеріалом дотичним проблематики курсу; сформувані у слухачів уміння та методику самостійної інтерпретації джерельного матеріалу. Учасники курсу навчатимуться систематично представляти результати самостійного аналізу відповідних історіографічних та джерельних матеріалів, будувати системну, послідовну та несуперечливу аргументацію для представлення результатів своєї роботи.

Дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних компетентностей:

- *загальні*: здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань; здатність до опанування загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності та загальнолюдських цінностей; здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз і контекстуалізацію значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретацію результатів наукових досліджень; здатність працювати у міжнародному науковому середовищі; здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземною мовами, володіти комунікативною культурою. Здатність до ефективної комунікації з представниками різних цільових аудиторій, використовуючи відповідну лексику, методи та прийоми; здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, критично ставитись до отриманої інформації; здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у ЗВО; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній

системі знань про розвиток суспільства, розуміти значення вивчення історії та археології для розвитку та євроінтеграції нашої держави.

- *спеціальні (фахові, предметні)*: здатність до опанування глибокими знаннями в галузі історії та археології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань у сфері історії та археології, оволодіння комплексним, системним, проблемно-історичним підходами та етнологічними методами дослідження, термінологією з досліджуваного наукового напрямку; здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми дослідницького характеру у галузі історії та археології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень; здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі історії та археології; здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами; здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі історії та археології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів, ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері історії та археології; здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності; здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію, адаптуватися до змін у професійній діяльності; здатність здійснювати наукову та науково-педагогічну діяльність у сфері історії та археології у науково-дослідних установах та закладах освіти різних типів.

Стислий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Предмет, мета, основні поняття, джерела та література курсу.

Тема 2. Еліти як культурний та соціальний феномен.

Тема 3. Рицарська культура в Центрально-Східній Європі.

Тема 4. Геральдична традиція в Центрально-Східній Європі.

Тема 5. Воєнна культура та воєнні еліти Центрально-Східної Європи середньовічної та ранньомодерної доби.

Тема 6. Шляхта і шляхетський соціум у Центрально-Східній Європі в ранньомодерну добу.

Тема 7. Структури повсякдення

Тема 8. Матеріальний вимір елітарних культур Центрально-Східної Європи.

Тема 9. Культура елітарна vs культура популярна – проблеми взаємодії, конкуренції та культурної дифузії.

Тема 10. Рецепція елітарних культур Центрально-Східної Європи у сучасну добу.